

Писаренко Тетяна Миколаївна
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Луцький національний технічний університет,
м. Луцьк, Україна

Демчук Іван Олександрович
магістр,
Луцький національний технічний університет,
м. Луцьк, Україна

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Промислове виробництво зазвичай є матеріаломістким. Цей факт означає, що у структурі запасів таких підприємств домінують виробничі запаси. Саме тому необхідно приділяти надзвичайну увагу питанням організації їх обліку.

Організація обліку виробничих запасів передбачає організацію обліку на таких ділянках облікового процесу:

- надходження виробничих запасів;
- складський облік виробничих запасів;
- використання виробничих запасів;
- контроль наявності та руху виробничих запасів;
- оцінка виробничих запасів і відображення наявності та руху виробничих запасів у фінансовій звітності.

В основі організації обліку виробничих запасів лежить їх класифікація. Теоретичні підходи до класифікації виробничих запасів висвітлені у навчально-методичній літературі [1-6]. Крім того, в Україні діє НП(С)БО 9 «Запаси», який чітко визначає структуру виробничих запасів: сировина і матеріали; комплектуючі, напівфабрикати, паливо, запасні частини, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, інші [7]. Зазвичай кожне виробниче підприємство класифікує виробничі запаси відповідно до виробничих потреб.

Налагоджуючи облік виробничих запасів на будь-якому підприємстві, потрібно орієнтуватись на діюче нормативне законодавство України.

Організація обліку виробничих запасів безпосередньо залежить від документування всіх операцій їхнього руху. Базовим нормативом з документування руху виробничих запасів є Наказ МСУ «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» від 21.06.1996 р. № 193 [8].

На всіх етапах руху виробничих запасів потрібно здійснювати їх оцінку.

Якщо виробничі запаси надходять від постачальників, то оцінка їх здійснюється за первісною вартістю. Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» первісна вартість виробничих запасів розраховується сумуванням таких компонентів: ціна продавця; непрямі податки, які не відшкодовуються та сплачені при придбанні виробничих запасів; транспортно-заготівельні витрати та інші [7].

Облік транспортно-заготівельних витрат є надзвичайно важливою ділянкою облікового процесу. Такі витрати обліковують на окремому субрахунку або сумарно з купівельною вартістю виробничих запасів. Вибір методики обліку транспортно-заготівельних витрат здійснюється безпосередньо на кожному підприємстві, фіксується у Наказі про облікову політику. Якщо сума транспортно-заготівельних витрат є досить суттєвою, їх обліковують на окремому аналітичному рахунку, що дає можливість подальшого ґрунтовного аналізу таких витрат.

Виробничі запаси використовуються на підприємстві при здійсненні господарської діяльності. У цьому випадку важливою є оцінка вартості списаних виробничих запасів.

Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» розрізняють такі методи оцінки списання виробничих запасів: «ідентифікованої собівартості; середньозваженої собівартості; ідентифікованої собівартості; собівартості перших за часом надходження виробничих запасів (ФІФО); за нормативними витратами; за цінами продажу» [7].

Наявність різноманітних методів оцінки списання виробничих запасів зумовлює конкретизацію вибраного методу оцінки таких запасів у Наказі про облікову політику підприємства. До вибору методу оцінки виробничих запасів потрібно підходити досить відповідально, адже вартість списання виробничих запасів різна за кожним методом, що в кінцевому підсумку впливає на фактичну собівартість виготовленої продукції.

Інформація, що відображена в первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку [9] і переноситься у фінансову звітність.

Отже, облік виробничих запасів є досить громіздким процесом і потребує від бухгалтера уважності та відповідальності.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. Житомир : ПП «Рута», 2009. 912 с.
2. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків: «Гельветика», 2016. 392 с.
3. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 626 с.
4. Скоробогатова Н.Є. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Київ: КПІ «Політехніка», 2017. 248 с.
5. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Знання, 2006. 525 с.
6. Янчева Л.М. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Харків : ХДУХТ, 2015. 448 с.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 30.11.2020).
8. Наказ МСУ «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» від 21.06.1996 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96#Text> (дата звернення 30.11.2020).
9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення 30.11.2020).